

TUARASCÁIL BHLIANTÚIL AN CHISTE CARBÓIN

2008

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Tuarascáil agus Cuntais an Chiste Carbóin don bhliain dar críoch Nollaig 2008

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

---

30 Meitheamh 2009

An tUasal John Gormley, T.D.
An tAire Comhshaoil, Oidhreachta
agus Rialtais Áitiúil
Teach an Chustaim
Baile Átha Cliath 1

A Aire, a chara,

Is mór an onóir dom é Tuarascáil agus Cuntais an Chiste Carbóin don tréimhse dar chríoch an 31 Nollaig 2008 a chur chugat.

Mise, le meas,

Michael J. Somers
Príomhfheidhmeannach

Clár na nÁbhar

Creat Dlíthiúí	4
Cúlra Phrótacal Kyoto	5
Dualgais faoi Phrótacal Kyoto	6
An tAontas Eorpach agus Prótacal Kyoto	7
Astuithe Gás Ceaptha Teasa in Éirinn in 2007	9
Straitéis na hÉireann chun Prótacal Kyoto a Chomhlíonadh	10
Meicníochtaí Solúbtha	11
An Margadh in Aonaid Mheicníochtaí Solúbtha	12
Maoiniú le Creidmheas Carbóin a Cheannach	13
Infheistíochtaí na hÉireann	14
Aguisín 1	15
Aguisín 2	16
Gluais	18
Ráitis Airgeadais	21

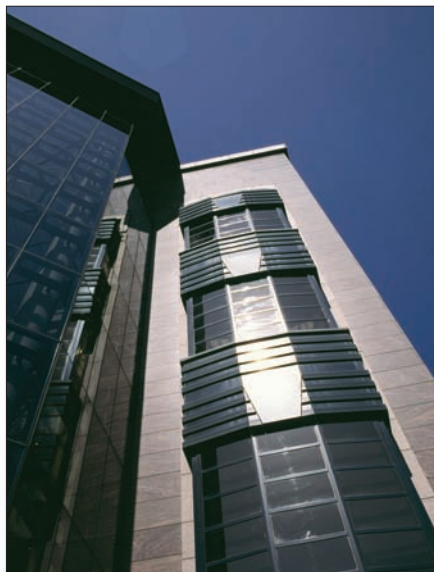
Creat Dílthiúil

Faoi théarmaí Phrótacal Kyoto tá gealltanais déanta ag Éirinn srian a chur ar mheán bliantúil astuithe gás ceaptha teasa sa tréimhse 2008-2012. Ní cheadófar ach leibhéal astuithe atá 13% ar a mhéid níos mó ná an leibhéal astuithe i 1990. Tá straitéis na hÉireann i leith na sprice seo leagtha amach sa *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012* arna fhoilsiú ag an Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil. Mar chuid den straitéis seo tá ceannach creidmheas carbóin. Meastar go gcaithfidh an Rialtas creidmheas carbóin a cheannach mar chúiteamh ar 3.6 tonna astuithe a dhéanann Éire sa bhreis sa tréimhse 2008-2012. I ndiaidh an chuir chun donais tapaidh agus tromchúiseach atá tarlaithe i gcoinníollacha eacnamaíocha idirnáisiúnta agus an ráta fáis níos ísle i ngeilleagar na hÉireann a bhfuiltear ag súil leis le linn na tréimhse seo, tugann na meastacháin is deireanaí atá déanta le fios go mbeidh i bhfad níos lú creidmheasanna le ceannach.

Bhunaigh an tAcht um Chiste Carbóin 2007 an Ciste Carbóin chun críche creidmheasanna carbóin a cheannach agus tarmligeadh bainistíocht an chiste do Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta. Tá an Ghníomhaireacht ainmnithe freisin mar ghníomhaire ceannaigh d'éadail na gcreidmheasanna sin. Tagraítear do chreidmheasanna carbóin sa reachtaíocht mar Aonaid Kyoto.

Deirtear in Alt 6 den Acht um an gCiste Carbóin 2007: *“A luaithe is féidir, ach tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dheireadh gach bliana airgeadais de chuid na Gníomhaireachta, tabharfaidh an Ghníomhaireacht tuarascáil don Aire faoina gníomhaíochtaí i ndáil le comhlíonadh na bhfeidhmeanna atá tarmligthe di faoin Acht seo le linn na bliana lena mbaineann agus cuirfidh an tAire faoi deara cóipeanna den tuarascáil a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.”*

Is é seo an dara tuarascáil don Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil faoin Acht agus clúdaíonn sé an bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008.

Cúlra Phrótacal Kyoto

I gcomhthéacs an inní atá ann maidir leis an tionchar atá ag gníomhaíochtaí an duine ar an gcomhshaol, inní atá ag dul i méid, bhunaigh na Náisiúin Aontaithe an **Painéal Idir-Rialtasach ar Athrú na hAeráide (IPCC)** agus an **Eagraíocht Dhomhanda Mheitéareolaíochta (WMO)** in 1988. Dhá bhliain ina dhiaidh sin, dearbhaíodh sa Chéad Tuarascáil Measúnachta de chuid an PIAA an bunús eolaíochta a bhí leis an inní faoi athrú aeráide. Cuireadh leis sin i dtuarascálacha eile a foilsíodh ina dhiaidh sin, agus ba í an chonclúid a bhí leis an *gCeathrú Tuarascáil Measúnachta in 2007* ná nach bhfuil aon amhras ann go bhfuil an aeráid á téamh.

Céim mhór chun cinn a bhí ann chun aghaidh a thabhairt ar na hábhair inní maidir le haeráid an domhain nuair a thángthas ar chomhaontú ar **Choinbhinsiún Creatlaí ar Athrú na hAeráide** ag Comhdháil na Náisiúin Aontaithe a reáchtáladh in Rio de Janeiro in 1992. Dhaingnigh 190 tír an Choinbhinsiún seo ina dhiaidh sin. De réir an Choinbhinsiúin, bhíodhas ag súil go mbeadh na tíortha tionsclaíocha ar thús cadhnaíochta maidir le hastuithe gás ceaptha teasa a laghdú go dtí na leibhéil a bhí ann i 1990. Ní raibh cumhacht an dlí ag na tiomantais a bhí déanta ag na tíortha tionsclaíocha, áfach. Breathnaíodh air seo mar laigeacht, agus beartaíodh mar sin gur ceart Prótacal a chur leis an gChoinbhinsiún ina mbeadh tiomantais níos déine ann chun astuithe a

laghdú, agus a mbeadh cumhacht an dlí acu. Cuireadh tús le hidirbheartaíochtaí maidir leis an bPrótacal in 1995 agus glacadh leis an **bPrótacal don Choinbhinsiún Creatlaí ar Athrú na hAeráide** in 1997 ag Comhdháil Aeráide na Náisiúin Aontaithe in Kyoto, an tSeapáin. Clúdaíonn Prótacal Kyoto, mar a thugtar air, an tréimhse 2008–2012. Ainneoin gur gnóthachan suntasach a bhí i **bPrótacal Kyoto**, lean idirbheartaíochtaí i dtreo forbartha conradh níos cuimsithí. Ag an gComhdháil Aeráide in Bali in 2007, thángthas ar chomhaontú maidir le téarmaí chun dul i mbun idirbheartaíochta do chonradh eile. Méadaíodh ar an méid oibre a bhí á dhéanamh mar ullmhú dó seo i rith 2008, ag **Comhdháil na bPáirtithe (COP)** ach go háirithe ag a 14ú seisiún a reáchtáladh in Poznan, an Pholainn i mí na Nollag 2008 agus, níos deireanaí, ag na **Cainteanna ar Athrú na hAeráide** a reáchtáladh i mí Márta agus mí an Mheithimh 2009 in Bonn, an Ghearmáin.

Tá sé glactha ag an Aontas Eorpach cheana féin go socróidh sé spriocanna uailmhianacha don tréimhse i ndiaidh 2012 agus tá tiomantas aontaobhach déanta aige a astuithe féin a laghdú fá 20 faoin gcéad ar a laghad ar leibhéal 1990 faoin mbliain 2020. Ardófar an figiúr seo go dtí 30 faoin gcéad má tharlaíonn sé go mbeidh comhaontú domhanda sásúil ann.

1 Is í Dé-ocsaíd Charbóin (CO₂) an gás ceaptha teasa is coitianta agus tonna CO₂ an t-aonad coitianta tomhais. Déantar an Poitéinseal Téamh Domhanda (PTD) thar thréimhse 100 bliain a bhaineann le hastuithe de gháis eile ceaptha teasa a thomhas mar chóibhéis le dé-ocsaíd charbóin. Tá PTD de 1 ag CO₂ de réir sainmhínithe. Tá liosta thíos den PTD do na príomhchineálacha gás:

PTD--100	
Dé-ocsaíd Charbóin (CO ₂)	1
Meatán (CH ₄)	21
Ocsaíd Nítríúil (N ₂ O)	310
Hidreafluoracarbóin (HFCs)	150 – 11,700
Sárfluoracarbóin (PFCs)	6,500 – 9,200
Heicseafluaraid Sulfair (SF ₆)	23,900

Dualgais faoi Phrótacal Kyoto

Is é an ní is mó a sheasann amach faoi Phrótacal Kyoto, i gcomparáid leis an gCoinbhinsiún Creata a spreag astuithe gás an cheaptha teasa a laghdú, ná go bhfuil spriocanna éigeantacha ag an bPrótacal chun na hastuithe a laghdú sna geilleagair is mó ar domhan. Tugtar tíortha larscríbhinn B ar na tíortha tionsclaíocha agus na hiarthíortha Sóivéadacha atá ag athrú go geilleagar an mhargaidh.² Tá spriocanna idir laghdú 8 faoin gcéad ar an ardú 10 faoin gcéad ar astuithe 1990, chun astuithe a laghdú 5 faoin gcéad faoi leibhéal 1990. Is é tréimhse na spriocanna seo 2008 go 2012.

Spriocanna Astuithe Gás Ceaptha Teasa Kyoto

Tír	Aimseofar sprioc do 2008-2012 trí thagairt a dhéanamh do leibhéal 1990.
	%
An Bhulgáir, Poblacht na Seice, An Eastóin, Laitvia, Lichtinstéin, An Liotuáin, Monacó, An Rómáin, An tSlóvaic, An tSlóivéin, An Eilvéis agus AE-15 ³	-8
Stáit Aontaithe ⁴	-7
Ceanada, An Ungáir, An tSeapáin agus an Pholainn	-6
An Chróit	-5
An Nua-Sheáilainn, Cónaidhm na Rúise agus An Úcráin	0
An Iorua	+1
An Astráil	+8
An Íoslainn	+10

² Is iad tíortha larscríbhinn B na tíortha atá liostaithe in larscríbhinn B de Phrótacal Kyoto agus na 39 tír le srianta astuithe nó gealltanais laghdaithe. Tá trasnail áirithe i gceist, áfach, mar gur sinitheoir an tAontas Eorpach (AE-15) féin, agus go bhfuil na 15 tír a bhí ina mBallstáit san AE ag an am, Éire ina measc, liostaithe chomh maith. Eolas breise le fáil in Agusín 1.

³ Chinn an tAE-15 sochar a bhaint as an scéim faoi Phrótacal Kyoto ar a tugadh "bubble" i gcás go mbionn spriocanna aonair ag tíortha a chuirtear le chéile chun sprioc amháin a thabhairt do ghrúpa tíortha (Airteagal 4).

⁴ Níor dhaingnigh na Stáit Aontaithe Prótacal Kyoto. Níl aon fheidhm leis an sprioc, dá bhrí sin.

An tAontas Eorpach agus Prótacal Kyoto

Tá comhaontú inmheánach ag an AE-15 chun an t-ualach a roinnt agus an sprioc astuithe a laghdú 8 faoin gcéad a bhaint amach trí na spriocanna éagsúla a roinnt ar na Ballstáit. Is é sprioc na hÉireann gan dul thar astuithe 13 faoin gcéad thar leibhéal 1990. Is iad seo a leanas AE-15:

Tír	Aimseofar sprioc do 2008-2012 trí thagairt a dhéanamh do leibhéal 1990.
	%
An Ostair	-13
An Bheilg	-7.5
An Danmhairg	-21
An Fhionlainn	0
An Fhrainc	0
An Ghearmáin	-21
An Ghréig	25
Éire	13
An Iodáil	-6.5
Lucsamburg	-28
An Ísiltír	-6
An Phortaingéil	27
An Spáinn	15
An tSualainn	4
An Ríocht Aontaithe	-12.5
AE-15	-8

Chinn AE-15, mar chuid lárnach dá bheartas aeráide, gur chóir scéim “cap and trade” a bhunú don Eoraip ar fad i leith údar an truailithe – **Scéim Trádála Astuithe an Aontais Eorpaigh (EU ETS)**. Faoin scéim, rialaítear astuithe carbóin thart ar 12,000 suiteáil san AE. Glacann breis agus 100 suiteáil páirt sa scéim in Éirinn.

Is í an scéim seo an scéim trádála astuithe ilnáisiúnta is mó ar domhan. Cuireann sí teorainn leis na hastuithe ó suiteálacha ar leith. Tugtar liúntais do na suiteálacha – **Liúntais an Aontais Eorpaigh (EUAs)** – a cheadaíonn dóibh astuithe go leibhéal áirithe a scaoileadh amach. Má scaoileann na suiteálacha le hastuithe os cionn a liúntais caithfidh siad creidmheasanna a cheannach. Féadfaidh siad siúd nach n-úsáideann a liúntas ar fad an fuilleach a dhíol. Don tréimhse 2008–2012, roinntear na liúntais de réir tíre ag brath ar Phlean Náisiúnta Leithdháilte na tíre.

Tá deis theoranta i Scéim Trádála Astuithe an AE creidmheasanna a cheannach taobh amuigh den scéim chun dualgais Kyoto a chomhlíonadh. Tagann na creidmheasanna seo ó Mheicníochtaí Solúbtha Phrótocal Kyoto – féach leathanach 11 agus ina dhiaidh. Is é an aidhm dualgas a chur ar chomhaltáí na scéime a n-astuithe a laghdú, socraíonn margadh an EUA an praghas is éifeachtaí chun é seo a dhéanamh.

Astuithe an AE

EARNÁIL INTRÁDÁLA

Scéim Trádála Astuithe an AE

46% d'astuithe CO2 an AE

- suiteálacha dócháin > aschur 20MW
- iarann agus cruach
- scaglann ola
- suimint, aol, gloine, criadóireacht
- laíon / páipéar

EARNÁIL NEAMH-THRÁDÁLA

54% d'astuithe CO2 an AE

- Cónaitheach
- Córais iompair
- Talmháíocht
- etc

Astuithe Gás Ceaptha Teasa in Éirinn in 2007

B'ionann astuithe gáis an cheaptha teasa in 2007 agus 69.2 milliún tona dé-ocsaid charbóin, sin laghdú 0.7 faoin gcéad ar astuithe 2006. Bhí astuithe 2007 24.4 faoin gcéad níos airde ná leibhéal 1990. Is é gealltanas na hÉireann faoi phrótacal Kyoto astuithe a choinneáil ag leibhéal 13 faoin gcéad ar a mhéid os cionn leibhéal 1990 sa tréimhse 2008–2012.

Foinsí astuithe gáis an cheaptha teasa in Éirinn in 2007

	%
Talmhaíocht	26.8
Fuinneamh	21.5
Iompar	20.8
Tionscal agus Tráchtáil	17.9
Cónaitheach	10.2
Dramhail	2.8
Iomlán	100

Straitéis na hÉireann chun Prótacal Kyoto a Chomhlíonadh

Tá straitéis na hÉireann chun sprioc Kyoto astuithe ceaptha teasa a laghdú leagtha amach sa *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007–2012*, a foilsíodh in Aibreán 2007.⁵

Is é sprioc na hÉireann faoi Phrótacal Kyoto na hastuithe bliantúla a laghdú idir 2008–2012 go 13 faoin gcéad os cionn 55.60 milliún tona CO₂.⁶ Dá réir sin, is é teorainn na hÉireann don tréimhse 2008–2012 ná 314.180 milliún tona, nó 62.836 milliún tona ar an meán sa bhliain. Meastar mar gheall ar thomhais a tógadh cheana go laghdófar astuithe 8 milliún tona sa bhliain. Mar sin féin, cheal comhaontú ar pholasaithe agus ar bheartais bhreise, bhíothas ag tuar go sáródh Éire a dualgas faoi phrótacal Kyoto faoi 8.4 milliún tonna astuithe ar an meán gach bliain.

Déanann an tábla ar an leathanach seo achoimre ar na bearta a mbainfí úsáid astu chun sprioc na hÉireann do Kyoto, a bhfuil cur síos air sa *Straitéis Náisiúnta d'Athrú Aeráide 2007–2012*⁷, a bhaint amach.

Ainmníodh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta mar ghníomhaire ceannaigh don Stát chun na creidmheasanna atá ag teastáil le haghaidh 3.6 milliún tonna d'astuithe gás ceaptha teasa ar an meán maidir le gach bliain den tréimhse 2008–2012 de réir Mheicníochtaí Solúbtha Phrótacal Kyoto⁸ a fháil. Measadh go mbeadh creidmheasanna do 18 milliún tonna ag teastáil don tréimhse sin.

Tá athbhreithniú déanta ar na figiúirí seo agus figiúirí níos ísle atá ann anois i bhfianaise na héifeachta a bhí ag an gcur chun donais sa ngeilleagar ar astuithe gás ceaptha teasa in Éirinn. Iarradh ar an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil anailís iogaireachta a chur i bhfeidhm a thabharfadh léiriú níos fearr ar an gcaoi a bhfuil athrú tagtha ar an ngeilleagar. Foilsíodh an anailís seo, a bhí bunaithe ar chreatlach scéil Suidheach Eacnamaíoch an ESRI, i mí Márta 2009. Tugann na figiúirí atá nuasonraithe le fios go bhfuil an "tAchar go dtí an Sprioc" do thréimhse Kyoto 2008-2012 idir 1.3 milliún agus 1.8 milliún in aghaidh na bliana do gach ceann de na cúig bliana 2008-2012, i gcomparáid le 3.6 milliún tonna in aghaidh na bliana a rabhthas ag súil leis sa Straitéis Náisiúnta d'Athrú Aeráide, nó idir 6.5 agus 9 milliún tonna i rith na tréimhse cúig bliana.⁹

I bhfianaise na meastachán athbhreithnithe seo ar riachtanas an Rialtais creidmheasanna carbóin a cheannach, tá an cinneadh déanta gan aon chreidmheas carbóin eile a cheannach faoi láthair.

	Ar an meán sa bhliain 2008 – 2012 (Milliún Tona CO ₂)
Sprioc Kyoto	62.8
Astuithe Gás Ceaptha Teasa a mheastar i ndiaidh na mbearta atá déanta cheana féi	71.2
Achar go Sprioc Kyoto	8.4
Bearta breise chun Sprioc Kyoto a bhaint amach	
(1) Laghdú astuithe ag:	
(a) Rannpháirtithe Scéim Trádála Astuithe an AE	0.9
(b) Earnáil neamh-intradála an gheilleagair (lena n-áirítear bearta breise)	1.9
(2) Ceannach liúntas agus creidmheasanna (nó laghduithe eile):	
(a) Rannpháirtithe Scéim Trádála Astuithe an AE	2.0
(b) An Rialtas	3.6
Iomlán	8.4

5 Tá an tuarascáil iomlán a d'fhoilsigh an Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil le fáil ar <http://www.environ.ie/en/Environment/Atmosphere/ClimateChange/NationalClimateChangeStrategy>

6 Tá meastachán na hÉireann bunaithe ar shuim na n-astuithe ó dhé-ocsaíd charbóin, meatáin agus ocsaíd nítríil i 1990 agus gás fluairín i 1995 (Foinse: An Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Preasráiteas an 15 Eanáir 2008).

7 Foinse: *Plean Náisiúnta Leithdháilte d'Éirinn i dtaca le Trádáil Astuithe 2008-2012*, An Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, 4 Márta 2008.

8 Féach larscribhinn 3 den *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012* in Aghuisin 2

9 Féach ar *Réamh-Mheastachán na nÉireann d'Astuithe Gás Ceaptha Teasa 2008 – 2012* a d'fhoilsigh an Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil an 13 Márta 2009. (www.epa.ie).

Meicníochtaí Solúbtha

Cuid lárnach de Phrótacal Kyoto na Meicníochtaí Solúbtha mar gheall go bhfuil an buntáiste céanna don chomhshaol ag laghdú astuithe is cuma cén chaoi a laghdaítear iad. Féadfaidh tíortha a gcuid spriocanna a bhaint amach, dá bhrí sin, trí íoc as astuithe carbóin a laghdú i dtíortha eile. Leis na meicníochtaí feictear deiseanna leis an gcostas is ísle chun astuithe a laghdú agus an sprioc a bhaint amach ar an mbealach is éifeachtaí. Tugann siad an teicneolaíocht is nuáí chun tíortha i mbéal forbartha chomh maith. Is iad na Meicníochtaí Solúbtha:

- 1 **Meicníocht Forbairt Ghlan**, trínar féidir creidmheasanna a fháil ó urraíocht a thabhairt do thionscadail a laghdaíonn astuithe i dtíortha i mbéal forbartha agus na creidmheasanna sin a úsáid chun oibleagáidí Kyoto an urraitheora a laghdú ina dtír féin. **Laghdú Deimhnithe Astuithe** iad na creidmheasanna seo;
- 2 an **Meicníocht Cur-i-ngníomh Comhoibrithe** – cuireann tír larscríbhinn B tionscadal i ngníomh i dtír eile larscríbhinn B.¹⁰ **Aonaid Laghdú Astuithe** iad na creidmheasanna seo; agus
- 3 **Trádáil Idirnáisiúnta Astuithe** – féadfaidh tíortha creidmheasanna carbóin a cheannach ó thíortha eile a bhfuil a n-astuithe faoi sprioc an Phrótacail. Is **Aonad Méid Sannta (AAU)** an t-aonad intrádála. AAU na haonaid a thugtar do gach Rialtas faoi Phrótacal Kyoto a léiríonn na hastuithe iomlána atá ceadaithe do thír. Is liúntais astuithe **Liúntais an Aontais Eorpaigh** a thugtar do shuiteálacha atá páirteach i Scéim Trádála Astuithe an AE agus atá mar chuid de AAU thíortha an AE-15.

Is ionann CER, ERU agus AAU agus tona amháin astuithe dé-ocsaíd charbóin agus d'fhéadfaí iad a thabhairt ar ais chun oibleagáidí Phrótacal Kyoto a chomhlíonadh. Tagraítear dóibh seo ar fad mar **Aonaid Kyoto** san Acht um an gCiste Carbóin 2007.

Bhí imní á léiriú gurb é an éifeacht a bheadh ag na Meicníochtaí Solúbtha ar deireadh go mbeadh cead ag na tíortha tionsclaíocha “an ceart a bheith i mbun truaillithe a cheannach”. Tugadh aghaidh ar an imní seo i **gComhaontuithe Marrakesh** in 2001 a leag amach na rialacha d'fheidhmiú Phrótacal Kyoto. De réir na rialacha seo, ní mór na Meicníochtaí Solúbtha a úsáid chun cur leis na hiarrachtaí atá á ndéanamh ag gach tír chun a hastuithe féin a laghdú. Ní fhéadfaidh tíortha na meicníochtaí a úsáid ach nuair a shásóidh a bpleananna náisiúnta chun sprioc Kyoto a bhaint amach agus cur-i-bhfeidhm na bpleananna sin **Coiste Comhlíonta Phrótacal Kyoto**.¹¹

Léiríodh imní chomh maith faoin gcaoi a bhféadfaí a chinntiú go raibh na tionscadail éagsúla ag laghdú astuithe. Bunaíodh comhlachtaí NA chun a chinntiú go raibh aonaid a cruthaíodh faoi na Meicníochtaí Solúbtha ag léiriú go raibh astuithe á laghdú agus nach mbeidís ann murach na tionscadail. Mar shampla, bainistíonn Bord Feidhmiúcháin CDM an **Mheicníocht Forbairt Ghlan (CDM)**. Caithfidh Bord Feidhmiúcháin CDM gach tionscadal agus a mhodheolaíocht chun laghdú astuithe a mheasúnú a cheadú. Déantar tionscadail a mhaoirsiú ar feadh an achair agus déanann Bord Feidhmiúcháin CDM na laghduithe deiridh a dheimhniú. Ní úsáidtear aonaid laghduithe astuithe chun críocha riachtanais Phrótacal Kyoto a chomhlíonadh ach nuair a eisíonn Bord Feidhmiúcháin CDM teastais de na haonaid sin. Maoirsíonn **Coiste Maoirseachta an Chur-i-nGníomh Comhoibrithe** na haonaid a ghintear faoin meicníocht sin.

¹⁰ Féach Fonóta 2 agus Aguisín 1 chun sonraí a fháil faoi thíortha larscríbhinn B.

¹¹ Féach http://unfccc.int/kyoto_protocol/compliance/items/2875.php chun eolas breise agus samplaí a fháil.

An Margadh in Aonaid Mheicníochtaí Solúbtha

Maidir leis na Meicníochtaí Solúbtha, is é an ceann is forbartha acu an margadh CDM, a bhfuil 1,652 tionscadal cláraithe ann amhail deireadh Bealtaine 2009. Mar chodarsnacht leis sin, níl ach 38 tionscadal cláraithe II ann. Mar thoradh ar an líon tionscadal CDM atá ann, tá níos mó soiléireachta ann maidir leis na modheolaíochtaí agus na nósanna imeachta atá le leanacht chun go n-eiseofaí CERanna. Tá sé tarlaithe gur dhiúltaigh Bord Feidhmeannach an CDM CERanna a eisiúint sa chás nach bhfuil sé sásta go bhfuil an plean monatóireachta ag teacht leis an modheolaíocht atá faofa.¹²

Bhí na 1,652 tionscadal faofa ina n-údar do níos mó ná 288 milliún CERanna chun dáta, i gcomparáid le 135 milliún bliain ó shin, agus táthar ag tuar go nginfidh siad 1.6 billiún CERanna eile sa tréimhse go dtí 2012.¹³

Mar a léiríonn an dá chairt ar an leathanach thall, biodh is go bhfuil scaipeadh sách leathan de na tionscadal CDM sna tíortha óstaigh, is sa tSín atá na tionscadail níos mó den chuid is mó. Is sa tír sin mar sin atá an fhoinsé CERanna is mó.¹⁴

Is féidir CERanna a fháil trí infheistíocht dhíreach a dhéanamh i dtionscadail, nó i gcistí a bhíonn ag infheistiú i dtionscadail, nó trí CERanna a cheannach atá eisitithe agus deimhnithe cheana féin ag Bord Feidhmiúcháin an CDM. Baineann riosca le hinfeistíocht i dtionscadal ag céim luath dá fhorbartha sa mhéid is go bhfuil an seans ann nach bhfaighidh an tionscadal faomhadh nó go mbeidh an líon aonad

deimhnithe a nginfí uaidh níos lú ná sin a rabhtas ag súil leis. Tá infheistíocht déanta ag Éire i dtrí chiste chun na rioscaí sin a laghdú, cistí a bhaineann úsáid as saineolas an Bhainc Domhanda agus an Banc Eorpach um Athfhoirgníocht agus Forbairt (EBRD) chun infheistíocht a dhéanamh i líon tionscadal.

Bhí an gá an nasc a chríochnú idir córais an AE agus **Loga Idirbhearta Idirnáisiúnta na Náisiún Aontaithe (ITL)** ina mhórfhadhb a chuir srian ar fhorbairt an mhargaidh CER. Tá clár ainmnithe ag gach tír ina ndéantar taifead ar úinéirí na gcreidmheasanna carbóin.¹⁵ Comhlíonfaidh Éire a hoibleagáidí faoi Phrótaicil Kyoto trí thagairt a dhéanamh dá sealúchas creidmheasanna carbóin i gclár na hÉireann. Ní raibh an ITL, a cheadaíonn aistriú creidmheasanna carbóin idir na cláir éagsúla náisiúnta, ag feidhmiú san AE go dtí an 16 Deireadh Fómhair 2008.

Bhí forbairt shuntasach in 2008 sa mhargadh do CERanna, de réir mar a tháinig méadú ar an méid acu a bhí ann agus de réir mar a caighdeánaíodh na cáipéisí dlí do thrádáil aonad tuilleadh. De réir mar a tháinig méadú ar an méid trádála, tharla sé gur féidir conarthaí todhchaíochtaí a fhorbairt ar mhalartáin cosúil le ECX agus Bluenext. Chuir an fás a tháinig ar chonarthaí todhchaíochtaí le trédhearcacht agus le leachtacht an mhargaidh araon.

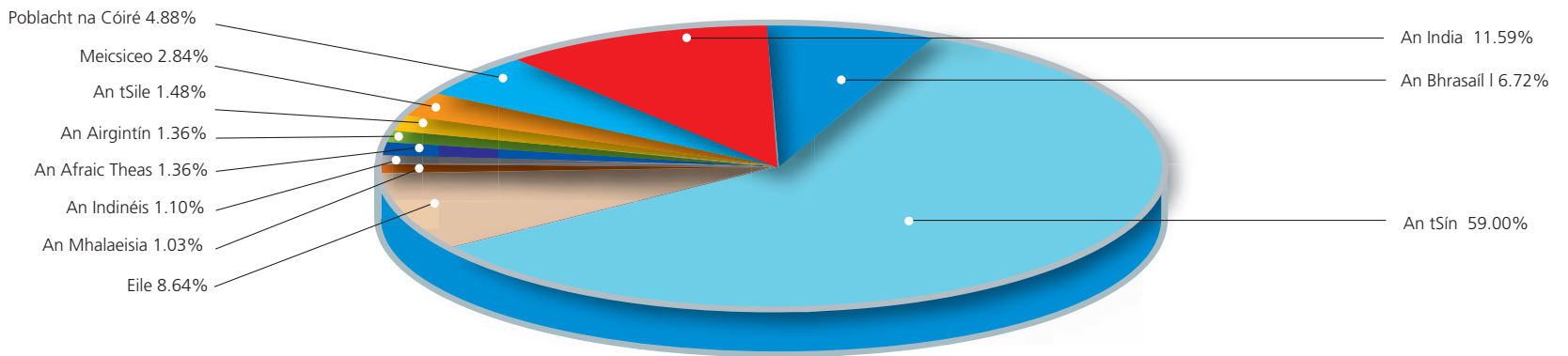
12 Féach láithreán na NA <http://cdm.unfccc.int/Issuance/index.html> chun sonraí breie a fháil

13 Foinse: Coinbhinsiún Creata na NA um Athrú Aeráide – Rúnaíocht, 14 Aibreán 2008

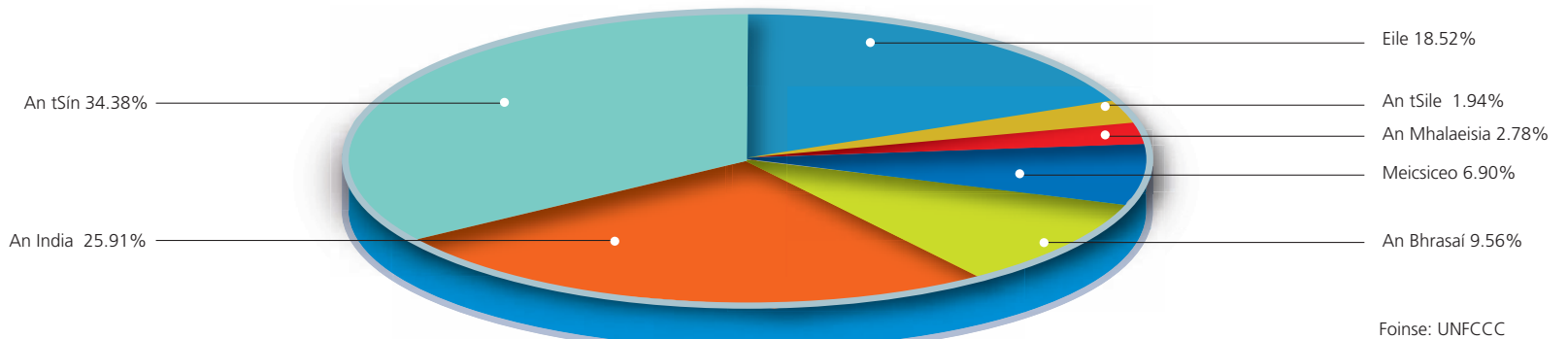
14 Tugann an léarscáil idirghníomhach ar láithreán CDM na NA eolas faoi shuíomh agus cur síos ar thionscadail CDM. Féach <http://cdm.unfccc.int/Projects/MapApp/index.html>

15 Tá an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil ainmnithe mar riarthóir náisiúnta chlár na hÉireann.

Dáileadh CER bliantúil ar an meán ó thionscadail chláráithe de réir tíre

Dáileadh na dtionscadal cláráithe CDM de réir tíre

Maoiniú le Creidmheas Carbóin a Cheannach

Maoinítear creidmheasanna carbóin ón gCiste Láir go dtí an Ciste Carbóin. Déantar foráil i Vóta bliantúil na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil an Ciste Láir a aisíoc.

Sa *Phlean Forbartha Náisiúnta 2007–2013* gheall an Rialtas 270 milliún chun creidmheasanna carbóin a cheannach sa tréimhse 2008–2012. Sin sa bhreis ar infheistíocht 20 milliún in 2006.

Infheistíochtaí na hÉireann

Go dtí seo, tá infheistíocht déanta ag an Rialtas i dtrí chiste a infheistíonn i dtionscadail chun astuithe carbóin a laghdú. Ba é an chéad infheistíocht a rinneadh i Nollaig 2006 ná 20 milliún¹⁵ a infheistiú i **gCiste Iltaobhach Creidmheas Carbóin (MCCF)**¹⁷ an Bhainc Eorpach um Athfhoirgníocht agus Forbairt (EBRD). Gealladh €10 milliún breise agus \$12.88 milliún breise (thart €8.8 milliún) do **Chiste Carbóin an Bhainc Dhomhanda** don Eoraip agus do **Chiste Bithcharbóin an Bhainc Dhomhanda**.

Bhunaigh an EBRD an Ciste Iltaobhach Creidmheas Carbóin i gcomhar leis an mBanc Infheistíochta Eorpach (EIB) i mí na Bealtaine 2006. Is é aidhm an chiste “tionscadail a spárálann fuinneamh sna tíortha EBRD a chur chun cinn agus ag an am céanna cabhrú leis na tíortha sin agus na cuideachtaí corparáideacha a cheannaíonn creidmheasanna carbóin chun a spriocanna laghdú astuithe a bhaint amach”.¹⁸ Tá na tionscadail le fáil sna 27 tír EBRD i lár agus in oirthear na hEorpa agus Comhlathas na Stát neamhspleách.¹⁹ Tá an €20 milliún a gealladh íoctha leis an EBRD. Baineann an ciste úsáid as meicníochtaí solúbtha an JI agus an CDM araon.

Tá an Ciste Carbóin don Eoraip á bhainistiú ag an mBanc Domhanda i gcomhar leis an EIB, agus seoladh é i Márta 2007. Tá an ciste dírithe ar infheistíochtaí o Bhallstáit an AE. Ceannaíonn an ciste creidmheasanna laghdú gáis an cheaptha teasa thar ceann rannpháirtithe le saineolas agus taithí an Bhainc Dhomhanda agus tionscadail mhóra an EIB i dtíortha i mbéal forbartha. Is iad na cúig rannpháirtí sa chiste Éire, Lucsamburg, An Phortaingéil, Réigiún Pléimeannach na Beilge agus Stakraft Carbon Invest AS (An Iorua). 'Maidir leis an €10 milliún a gealladh don Chiste seo, íocadh €2.2 milliún sa tréimhse ó seoladh é go dtí an 31 Nollaig 2008.

Ciste de chuid an Bhainc Dhomhanda an Ciste Bithcharbóin a bhfuil sé mar aidhm leis astuithe a laghdú agus bithéagsúlacht, caomhnú agus laghdú bochtaineachta a chur chun cinn. Is iad aidhmeanna an Chiste:

- (a) acmhainní a thabhairt do thionscadail
  - (i) a laghdóidh astuithe; agus
  - (ii) a léireoidh an chaoi a bhféadfadh úsáid talún agus gníomhaíochtaí foraoise buntáistí breise a chruthú a d'fhéadfadh forbairt inmharthana a thomhas, a scrúdú, a dheimhniú agus a fheabhsú sna tíortha óstacha;
- (b) iarracht a dhéanamh cothromaíocht a fháil idir rannpháirtithe agus na tíortha óstacha ó thaobh buntáistí, lena n-áirítear laghdú astuithe mar gheall ar na tionscadail; agus
- (c) an t-eolas ó fhorbairt an Chiste agus cur-i-bhfeidhm na dtionscadal a scaipeadh go forleathan.

Tá na tionscadail atá á bhforbairt faoi láthair lonnaithe sa tSín, san Ind, Poblacht na Círgise, an Mholdóiv, an tSile, Congó, Meicsiceo, Tríonóid agus Tobága agus i bPoblacht Phanama. Tá Éire tiomanta US \$12.88 milliún a infheistiú sa dara tráinse den Chiste BithCharbóin a chuir tús lena oibríochtaí i mí an Mhárta 2007 agus a bhfuil caipiteal iomlán de US \$38.1 milliún aige. Íocadh díreach US \$1.52 milliún den tiomantas seo ón uair a tionscnaíodh an ciste suas go dtí 31 Nollaig 2008.

Tá ceithre Chomhaontú Ceannaigh do Laghdú Astuithe déanta ag an gCiste Carbóin don Eoraip, agus tá péire déanta ag an gCiste Iltaobhach um Chreidmheas Carbóin. Tá súil ag an Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil, bunaithe ar réamh-mheastacháin na mbainisteoirí ciste a bhfuil coigeartú déanta orthu do riosca, go mbeidh thart ar 3 milliún Aonad Kyoto le fáil ón mBanc Domhanda agus ón mBanc Eorpach um Athfhoirgníocht agus Forbairt sa tréimhse 2008–2012.

In 2008, thosaigh an NTMA ag ceannach aonad carbóin. Rinneadh an cinneadh CERanna a cheannach mar gurb é an margadh sna haonaid seo is mó a bhí forbartha agus trédhearcach. I rith na bliana, tháinig ardú suntasach ar phraghas CERanna mar a tharla le tráchtearraí eile agus bhain siad amach praghas a bhí gar do €23 go luath i mí Lúnasa. Tháinig laghdú ar phraghasanna ina dhiaidh sin, agus bhain siad amach €13.64 ag deireadh na bliana. Rinneadh an cinneadh ceannach CERanna a chur siar go dtí go mbeadh an Loga Idirbhearta Idirnáisiúnta, atá ag teastáil chun na CERanna a aistriú go dtí na clárlanna náisiúnta éagsúla, i mbun feidhmiúcháin. Nuair a tharla sé seo i nDeireadh Fómhair 2008, bhí sé indéanta CERanna a cheannach ar féidir iad a sheachadadh agus a láithriú i gClárlann na hÉireann ar mhaithe le hiad a ghéilleadh ar deireadh in aghaidh ár n-oibleagáidí de réir Phrótoicail Kyoto. Bhí 21 trádáil san iomlán ann ina ndearna Éire conarthaí 5.255 milliún CERanna a cheannach ar phraghas €14.03 ar an meán (gan CBL a bheith san áireamh). In 2008, ceannaíodh 4.355 milliún aonad agus socraíodh 3.455 milliún acu sin (.i. tógadh isteach i gClárlann na hÉireann iad) in 2008 agus socrófar 0.9 milliún acu in 2009. Tá 0.9 milliún aonad eile ceannaithe chun dáta in 2009. Is é €63.3 milliún (lena n-áirítear an CBL a íocadh agus atá le híoc, €11.2 milliún) costas na n-aonad a socraíodh in 2008.

16 Tharla sé seo sular bunaíodh an Ciste Carbóin faoi Acht um an gCiste Carbóin 2007.

17 Tá an Banc Infheistíochta Eorpach i gcomhpháirt leis an EBRD ag bainistiú an MCCF; Níl comhaontú ag Éirinn ach leis an EBRD.

18 Ráiteas de chuid Uachtarán an EBRD Jean Lemierre ag seoladh an Chiste, 22 Bealtaine 2006.

19 Is é Comhlathas na Stát Neamhspleách an eagraíocht idirnáisiúnta ina bhfuil an t-aon phoblacht Sóivéadach déag: An Airméin, An Asarbaiseáin, An Bhealarúis, An tSeoirsia, An Chasacstáin, An Chirgeastáin, An Mholdóiv, An Rúis, An Táidsceastáin, An Úcráin agus An Éisbéiceastáin.

20 Foinse: Malartán Aeráid na hEorpa (féach www.ecx.eu)

Aguisín 1

Tíortha Phrótacal Kyoto in Iarscríbhinn B

Páirtí

Tiomantas do theorannú nó laghdú
cainníochtaithe ar astuithe, agus é curtha in iúl
mar chéatadán d'astuithe sa mbonnbhliain 1990

An Astráil	108
An Ostair+	92
An Bheilg+	92
An Bhulgáir*	92
Ceanada	94
An Chróit*	95
Poblacht na Seice*	92
An Danmhairg+	92
An Eastóin*	92
An tAontas Eorpach (AE-15)	92
An Fhionlainn+	92
An Fhrainc+	92
An Ghearmáin+	92
An Ghréig+	92
An Ungáir*	94
An Íoslainn	110
Éire+	92
An Iodáil+	92
An tSeapáin	94
An Laitvia*	92
Lichtinstéin	92
An Liotuáin*	92
Lucsamburg+	92
Monacó	92
An Ísiltír+	92
An Nua-Shéalainn	100
An Iorua	101
An Pholainn*	94
An Phortaingéil+	92
An Rómáin*	92
Cónaidhm na Rúise*	100
An tSlóvaic*	92
An tSlóivéin*	92
An Spáinn+	92
An tSualainn+	92
An Eilvéis	92
An Úcráin*	100
An Ríocht Aontaithe+	92
Stáit Aontaithe Mheiriceá (ní thagann i gceist)	93

* Iarthíortha Sóivéadacha, den chuid is mó, atá ag athrú go geilleagar margaidh

+ Féach leathanach 7 chun sonraí a fháil faoin gcomhaontú atá idir tíortha AE-15 an t-ualach a roinnt.

Iarscríbhinn 3 den *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007- 2012*: Foilsithe ag an Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil (Aibreán 2007)

IARSCRÍBHINN 3 – BEARTAS NÁISIÚNTA CHUN GO GCEANNÓIDH AN STÁT AONAIK KYOTO

CREAT NÁISIÚNTA BEARTAIS CHUN GO GCEANNÓIDH AN STÁT AONAIK KYOTO CHUN PRÓTACAL KYOTO A CHOMHLÍONADH SA TRÉIMHSE 2008-2012

Réamhrá

De réir na cáipéise tá cosruithe institiúideacha agus comhthéacs beartais in Éirinn agus ceannófar dóthain Aonaid Kyoto¹⁹ chun sprioc Phrótacal Kyoto a bhaint amach sa tréimhse 2008-2012.

Cúlra

Chun críocha Phrótacal Kyoto, tá sé geallta ag Éirinn astuithe bliantúla don tréimhse 2008-2012 a choinneáil ag 13% os cionn leibhéal 1990.

Féadfaidh páirtithe Phrótacal Kyoto a spriocanna aonair a bhaint amach ina dtíortha féin nó trí mheicníochtaí solúbtha a úsáid sa Phrótacal. Faoi bPrótacal caithfear na meicníochtaí solúbtha a úsáid sa bhreis ar ghníomhaíochtaí sa tír féin.

Cuireann an *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012* an creat náisiúnta beartais ar fáil chun astuithe a laghdú agus a chinntiú go mbainfidh Éire a sprioc faoi Phrótacal Kyoto amach.

Chinn an Rialtas meicníochtaí solúbtha Phrótacal Kyoto a úsáid chun 3.607 milliún Aonad Kyoto a cheannach do gach bliain sa tréimhse 2008-2012. Déanfar an méid seo a athbhreithniú má mheastar gur gá amach anseo nó aon tionchar a bheadh ag bearta breise chun astuithe a laghdú.

Meicníochtaí Solúbtha Phrótacal Kyoto

Cuid lárnach de Phrótacal Kyoto na trí Mheicníocht Sholúbtha a tugadh isteach chun na costais a ísliú a bhainfeadh le hastuithe a laghdú ar na Páirtithe a raibh spriocanna le baint amach acu.

Déantar cur síos thíos ar na meicníochtaí seo – Cur-i-ngíomh comhoibrithe, Forbairt Ghlan agus Trádáil Astuithe Idirnáisiúnta. Faoi na meicníochtaí seo

féadfaidh Páirtithe Aonaid Kyoto a cheannach ó Páirtithe eile nó infheistiú i ndeiseanna costéifeachtacha chun astuithe a laghdú nó forlámhú sna tionscadail i dtíortha eile a mhéadú. Cé nach é an costas céanna a bhaineann le hastuithe a laghdú in aon tionscadal ná in aon tír beidh an éifeacht chéanna ag astuithe laghdaithe ar an atmaisféar is cuma cá dtarlaíonn sé.

Faoi gCur-i-ngíomh Comhoibrithe (JI): faoi Airteagal 6 den Phrótacal, féadfaidh Páirtithe tionscadail a chur i bhfeidhm a laghdaíonn astuithe do Páirtithe eile, ach creidmheas a fháil air. Féadfaidh na Páirtithe ansin na creidmheasanna sin a úsáid chun a spriocanna féin a chomhlíonadh. Is é an t-aonad intrádála faoi meicníocht JI an tAonad Laghdú Astuithe (ERU).

Faoi Meicníocht Forbairt Ghlan (CDM): faoi Airteagal 12 den Phrótacal, féadfaidh Páirtithe páirt a ghlacadh i dtionscadail a laghdaíonn astuithe nó cur le forlámhú sna Páirtithe nach bhfuil spriocanna acu faoi bPrótacal. Tá an mheicníocht dírithe den chuid is mó ar thíortha i mbéal forbartha chun cabhrú leo forbairt inmharthana a dhéanamh trí theicneolaíocht ghlan éifeachtach mar shampla. Féadfaidh an Páirtí creidmheasanna ón meicníocht CDM a úsáid chun spriocanna a bhaint amach. Is é an t-aonad intrádála faoi meicníocht CDM an Laghdú Deimhnithe Astuithe (CER).

Leis an Trádáil Astuithe Idirnáisiúnta: faoi Airteagal 17 de Phrótacal Kyoto,²⁰ féadfaidh Páirtithe a bhfuil spriocanna le baint amach acu faoi bPrótacal Aonaid Kyoto a fháil ó na Páirtithe sin a bhfuil a spriocanna faoi bPrótacal sáraithe acu. Is Aonad Méid Sannta (AAU) an t-aonad intrádála faoi thrádáil astuithe..

Pointe Náisiúnta Fócais do JI agus Údarás Náisiúnta do CDM

Riachtanas amháin do Páirtithe i bPrótacal Kyoto Pointe Fócais agus Údarás Náisiúnta a ainmniú do na meicníochtaí JI agus CDM. Faoi na Rialacháin um Shárasaí Solúbtha Phrótacal Kyoto 2006 (I.R. 244 de 2006), tá an Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil ceaptha ag an Aire Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil mar Phointe Fócais agus mar Údarás Náisiúnta in Éirinn. Is é ról na Gníomhaireachta rannpháirtíocht aonáin phríobháideacha nó phoiblí sna gníomhaíochtaí JI nó CDM a cheadú. Foilseoidh an Gníomhaireacht treoirilínte do na nósanna imeachta ionas go bhféadfaidh aonáin na hÉireann páirt a ghlacadh i dtionscadail JI agus CDM. Is ag an nGníomhaireacht a bheas an cinneadh deiridh maidir le tograí aonair páirt a ghlacadh sna tionscadail JI nó CDM. Caithfear cead a fháil chomh maith páirt a ghlacadh sa tionscadal sa tír óstach.

¹⁹ Creidmheas nó líuntas, cothrom le tona amháin dé-ocsaíd charbóin, eisithe de bhun Phrótacal Kyoto agus na cinntí a dhéanfar de bhun Choinbhinsiún Creata na Náisiún Aontaithe um Athrú Aeráide agus an Prótacal. Is ionann creidmheas agus tona dé-ocsaíd charbóin am éigin amach anseo.

²⁰ Ní mar a chéile trádáil astuithe faoi Airteagal 17 de Phrótacal Kyoto agus Scéim Trádála Astuithe an AE. Féadfar creidmheasanna ón JI nó CDM a úsáid sa Scéim, áfach, chun a n-oibleagáidí a chomhlíonadh go pointe áirithe, a shonrófar sa Phlean Náisiúnta Leithdháilte do gach Ballstát

Clár a bhunú faoi Phrótacal Kyoto

Faoi réir chinntí na bPáirtithe i bPrótacal Kyoto, féadfar clár náisiúnta a bhunú faoi Rialacháin 2006 (I.R. 244 de 2006) agus an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil a ainmniú mar riarthóir ar an gclár náisiúnta. Is é aidhm an chláir náisiúnta a chinntiú go gcoinnítear cuntas cruinn ar na hAonaid Kyoto a eisítear, a choinnítear, a aistrítear, a cheannaítear, a chuirtear ar ceal nó ar scor.

Gníomhaireacht Náisiúnta Ceannacháin

Ainmníodh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) mar ghníomhaireacht ceannacháin an Stáit agus déanfaidh sé Aonaid Kyoto a cheannach thar ceann an Rialtais. Bunaíodh Ciste Carbóin chuige seo.

Tá stádas reachtúil ag ról na Gníomhaireachta mar ghníomhaireacht ceannacháin faoin Acht um an gCiste Carbóin 2007. Forálann an tAcht go ndéanfaidh an ghníomhaireacht ceannacháin na feidhmeanna ar fad a bhaineann le Ciste Carbóin a bhainistiú, lena n-áirítear cuntais ar chaiteachas ag tabhairt airde ar nósanna imeachta poiblí airgeadais, faoi réir threoirlínte/threoir an Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil.

Ceannach Aonaid Kyoto a Mhaoiniú

Maoineoidh an Ciste Láir an Ciste Carbóin a bunaíodh faoi Acht 2007 chun Aonaid Kyoto a cheannach. Sa phróiseas bliantúil meastacháin, déanfar foráil do Vóta na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil an Ciste Láir a aisíoc.

Tá €270 milliún geallta ag an Rialtas le hinfheistiú i meicníochtaí solúbtha faoi bPlean Forbartha Náisiúnta 2007-2013. Sin sa bhreis ar infheistiocht €20 milliún in 2006.

Creat do Cheannach Aonaid Kyoto

Ceannóidh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta Aonaid Kyoto thar ceann an Stáit. Ceannófar gach aonad de réir na gcuspoirí seo a leanas:

- go gcuirfidh siad le cuspoirí Choinbhinsiún Creata na Náisiún Aontaithe um Athrú Aeráide, i.e. an méid gás ceaptha teasa san atmaisféar a choinneáil ag leibhéal nach bhfuil contúirteach lei

- go gcoinnítear an riosca íseal, go háirithe maidir le creidmheasanna a shaothrú in am; agus
- go léiríonn siad luach maith ar airgead.

Féadfaidh an Ghníomhaireacht na meicníochtaí seo a leanas a úsáid chun Aonaid Kyoto a cheannach:

- Aonaid Kyoto a cheannach go díreach ó pháirtithe eile larscríbhinn B Phrótacal Kyoto;
- infheistiocht dhíreach i dtionscadail meicníochtaí forbairt ghlan agus cur-i-ngníomh comhoibrithe;
- infheistiocht i gcistí bainistithe; agus
- Aonaid Kyoto a cheannach go díreach ar an margadh;

nó roinnt díobh seo nó iad ar fad chomh fada agus go gcinnteofar, de réir chinntí Pháirtithe Phrótacal Kyoto:

- go bhféadfaidh an Stát aon fhuilleach in Aonaid Kyoto ag deireadh na tréimhse 2008-2012 a chur sa bhanc agus a úsáid i dtréimhse eile de Phrótacal Kyoto nó i gconradh eile; agus
- Ní úsáideann Éire aonaid laghdú astuithe ná laghdú deimhnithe astuithe ó shaoráidí núicléacha, chun gealltanais Phrótacal Kyoto a bhaint amach.

Féadfaidh an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, ag tabhairt airde ar na cuspoirí thuas, comhaontuithe a dhéanamh chun Aonaid Kyoto a cheannach de bhun Airteagal 17 den Phrótacal. Féadfaidh an tAire a ordú do Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta Aonaid Kyoto a cheannach má bhíonn siad ar fáil faoi na comhaontuithe sin.

Faoi réir ordú eile an Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, féadfaidh an Ghníomhaireacht Aonaid Kyoto a dhíol más gá chun Prótacal Kyoto a chomhlíonadh ar an gcostas a léirítear faoi Airteagal 7, mír 4 den Phrótacal.

Clárófar na hAonaid Kyoto a cheannóidh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta sa chláir náisiúnta atá á bhainistiú ag an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil. Coinneoidh an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil cuntas ar na hAonaid Kyoto a chuirtear sa chláir chun a chinntiú go gcomhlíonfaidh Éire Prótacal Kyoto.

Is ionann an creat beartais seo agus an chéad ordú ón Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil do Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta.

Aibreán 2007.

AAUs	SFéach Aonaid Méid Sannta
Breisiúlacht	Coincheap tábhachtach faoi Phrótacal Kyoto. Ní eiseofar aonaid dheimhnithe ach ó JI agus CDM sa chás go mbeidh laghdú astuithe “sa bhreis ar an méid a bheadh ann ar aon chaoi”.
Tíortha larscríbhinn B	Tíortha liostaithe in larscríbhinn B de Phrótacal Kyoto. Tá srianta ar thíortha larscríbhinn B maidir le hastuithe (féach Aguisín 1).
Aonaid Méid Sannta (AAUs)	Is iad seo na haonaid a thugtar do gach tír larscríbhinn B a léiríonn na hastuithe iomlána atá ceadaithe do thír faoi Phrótacal Kyoto.
Comhaontú chun an t-ualach a roinnt	Comhaontú AE-15 a n-oibleagáidí a chomhlíonadh faoi Phrótacal Kyoto, trí “bubble” mar a cheadaítear in Airteagal 4 den Phrótacal. Faoi théarmaí an chomhaontaithe seo, tá sprioc ar leith ag gach Ballstát chun astuithe carbóin a laghdú.
Bubble	Scéim a cheadaíodh do thíortha faoi Phrótacal Kyoto. Féach Comhaontú chun an t-ualach a roinnt.
CDM	Féach Meicníocht Forbairt Ghlan
Bord Feidhmiúcháin CDM	Cláraíonn sé seo gníomhaíochtaí tionscadail mar thionscadail CDM, eisiúnn sé Laghduithe Deimhnithe Astuithe (CER) do rannpháirtithe cuí agus bainistíonn sraith painéal teicniúil agus cruinnithe grúpaí oibre. Tuairiscíonn sé do Chomhdháil Pháirtithe Phrótacal Kyoto.
CERs	Féach Laghduithe Deimhnithe Astuithe.
Laghduithe Deimhnithe Astuithe (CERs)	Creidmheasanna carbóin a ghintear trí Mheicníocht Forbairt Ghlan.
Meicníocht Forbairt Ghlan (CDM)	Ceann de na Meicníochtaí Solúbtha a cheadaíodh faoi Phrótacal Kyoto. Gineann an Mheicníocht seo creidmheasanna trí thacú le tionscadail a laghdaíonn gás ceaptha teasa i dtíortha i mbéal forbartha.
Cóibhéisí CO ₂	Sa chás go dtagraítear do gháis seachas CO ₂ , déantar coinbhéartú orthu seo dá gcóibhéisí i bPoitéinseal téamh domhanda (PTD) do CO ₂ chun críche comparáid a dhéanamh.
Comhdháil na bPáirtithe (COP)	Is é an COP ardchomhairle an Choinbhinsiún Creatlaí ar Athrú na hAeráide de chuid na Náisiún Aontaithe (UNFCCC) agus tagann sé le chéile ar bhonn bliantúil. Thángthas ar Chomhaontuithe Marrakesh ag cop-7. Tharla an comhdháil is deireanaí, .i. COP-14 in Poznan, an Pholainn i mí na Nollag 2008. Tarlóidh COP-15 i gCópanhávan i mí na Nollag 2009.
COP	Féach Comhdháil na bPáirtithe.
Aonaid Laghdú Astuithe (ERUs)	Creidmheasanna carbóin a dhéantar trí Mhicníocht Cur-i-nGníomh Comhoibrithe (JI).
Aonaid Astuithe	Is ionann gach aonad astuithe faoi Phrótacal Kyoto agus tona amháin Dé-ocsaíd Charbóin.
Trádáil Astuithe	I gcomhthéacs Scéim Trádála Astuithe an AE no Meicníochtaí Solúbtha Phrótacal Kyoto, tagraíonn sé seo do líontais a cheannach agus a dhíol chun líon áirithe gás ceaptha teasa a scaoileadh nó creidmheasanna a léiríonn méid gás ceaptha teasa atá laghdaithe cheana féin.
ERU	Féach Aonaid Laghdú Astuithe.

Scéim Trádála Astuithe an AE	Scéim “Cap and Trade” d’údair mhóra thruaillithe AE-15.
EU ETS	Féach Scéim Trádála Astuithe an AE.
EUA	Féach Liúntais an Aontais Eorpaigh
Liúntais an Aontais Eorpaigh (EUAs)	Creidmheasanna a thugtar do chuideachtaí san EU ETS. Tagann na creidmheasanna seo ó AAUs na tíre.
Meicníochtaí Solúbtha agus Forbairt Ghlan.	Na Meicníochtaí Solúbtha faoi Phrótacal Kyoto i.e. Trádáil Astuithe, Cur-i-nGníomh comhoibrithe
Poitéinseal Téamh Domhanda (PTD)	Ionas gur féidir comparáid a dhéanamh idir na gáis ceaptha teasa éagsúla, ríomhtar astuithe thar léaslíne ama normalaithe ar mhaithe le míosúr a fháil ar a n-éifeacht téimh coibhneasta san atmaisféar. Baintear úsáid as léaslíne ama 100 bliain go hiondúil. Is é CO2 an bun-aonad. Féach fonóta 1, leathanach 5.
Painéal idir-Rialtasach um Athrú Aeráide (IPCC)	Comhlacht eolaíoch idir-rialtasach an IPCC a bhunaigh an Eagraíocht Mheitéareolaíoch Domhanda (WMO) agus Clár Comhshaoil na Náisiún Aontaithe (UNEP). Is é an comhlacht is údarasaí ar éifeachtaí an duine ar aeráid an domhain. Láithreán Gréasáin: www.ipcc.ch
Taiféad Idirbheartaíochta Idirnáisiúnta (ITL)	Is é an ITL an bunachar sonraí lárnach de na creidmheasanna intrádála faoi Phrótacal Kyoto a dheimhníonn idirbheartaíochtaí idirnáisiúnta agus rialacha agus beartais Kyoto a bheith á gcomhlíonadh.
IPCC	Féach Painéal Idir-Rialtasach um Athrú Aeráide.
JI	Féach Cur-i-nGníomh Comhoibrithe.
JISC	Féach Coiste Maoirseachta an Chur-i-nGníomh Comhoibrithe.
Cur-i-nGníomh Comhoibrithe (JI)	Meicníocht Sholúbtha a cheadaíonn astuithe a aistriú ó thír amháin larscríbhinn B go tír eile larscríbhinn B. Gineann JI creidmheasanna ar bhonn tionscadail laghdú astuithe ag laghdú astuithe go mór.
Coiste Maoirseachta an Chur-i-nGníomh Comhoibrithe (JISC)	Déanann an comhlacht seo maoirsiú ar dheimhniú ERUs ginte ag tionscadail JI.
Prótacal Kyoto	Prótacal an Choinbhinsiúin Creaa um Athrú Aeráide a comhaontaíodh in Kyoto na Seapáine, Nollaig 1997 agus a tháinig i bhfeidhm an 16 Feabhra 2005. Sonraíonn sé na hoibleagáidí astuithe do thíortha larscríbhinn B agus na trí Mheicníocht Sholúbtha Kyoto. JI, CDM, agus Trádáil Astuithe.
Aonad Kyoto	Aonad astuithe cothrom le tona amháin.
Comhaontú Marrakesh	San áireamh sa Chomhaontú seo tá modhanna agus nósanna imeachta don bheartas idirnáisiúnta athrú aeráide agus prionsabail thábhachtacha na haistrithe teicneolaíochta, na cuntasáíochta agus chur-i-bhfeidhm na Meicníochtaí Solúbtha etc.
Coinbhinsiún Creaa na NA um Athrú Aeráide (UNFCCC)	Bunaíodh UNFCCC i 1992 ag Cruinniú Mullaigh Rio de Janeiro. Is é an creat seo a threoraíonn comhaontuithe idirnáisiúnta aeráide. Is é an phríomhchuspóir atá leis “leibhéal an gháis ceaptha teasa san atmaisféar a choinneáil ag leibhéal nach mbeadh contúirteach don duine”.

RÁITIS AIRGEADAIS AN CHISTE CARBÓIN DON BHLIAIN DAR CRÍOCH 31 NOLLAIG 2008

Clár na nÁbhar

	Leathanaigh
Ráiteas maidir le Freagrachtaí na Gníomhaireachta	22
Tuairisc an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste	23
Beartais Chuntasaíochta	24–25
Cuntas Ciste	26
Ráiteas na nGlansócmhainní	27
Nótaí a ghabhann leis na Cuntais	28–30

Ráiteas maidir le Freagrachtaí na Gníomhaireachta

Caithfidh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) ráitis airgeadais a ullmhú faoin Acht um an gCiste Carbóin 2007 i ndáil lena hoibríochtaí gach bliain airgeadais.

Agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú ag an nGníomhaireachta, éilítear uirthi:

- beartais chuí chuntasaíochta a roghnú agus ansin iad a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach;
- breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnach agus ciallmhar;
- na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn gnóthais leantaigh ach amháin mura cuí an bonn sin;
- aon neamhchomhlíonadh sna caighdeáin chuntasaíochta infheidhme a dhiúscairt agus a mhíniú.

Tá an Gníomhaireacht freagrach as na cuntais go léir is cuí agus is gnách ar an airgead go léir a fuair nó a chaith sé agus taifid chearta chuntasaíochta a choinneáil, a léiríonn, le cruinneas réasúnach ag am ar bith, seasamh na Gníomhaireachta maidir le hairgeadas, i bhfoirm a cheadóidh an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil le toiliú an Aire Airgeadais.

Tá an Gníomhaireacht freagrach freisin as a sócmhainní ar fad faoina rialú a chosaint agus, dá bhrí sin, as céimeanna réasúnacha a ghlacadh chun calaois agus neamhrialtachtaí eile a chosc agus a bhrath.

Michael J. Somers
An Príomhfheidhmeannach
26 Meitheamh 2009

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair

Thithe an Oireachtais

Tá ráitis airgeadais An Chiste Carbóin don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2007 iniúchta agam faoin Acht um an gCiste Carbóin 2007.

Tá na ráitis airgeadais, a ullmhaíodh faoi na beartais chuntasaíochta arna leagan amach sna ráitis, comhdhéanta de na Beartais Chuntasaíochta, an Cuntas Ciste, an Ráiteas Glan-shócmhainní agus na nótaí gaolmhara.

Freagrachtaí na Gníomhaireachta agus an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste faoi seach

Tá an Gníomhaireacht freagrach as na ráitis airgeadais a ullmhú de réir an Achta um an gCiste Carbóin 2007 agus as rialtacht na n-idirbheart a chinntiú. Ullmhaíonn an Gníomhaireacht na ráitis airgeadais de réir Cleachtais Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn. Tá freagrachtaí cuntasaíochta na Gníomhaireachta leagtha amach sa Ráiteas um Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta.

Is é m'fhreagrachta ná na ráitis airgeadais a iniúchadh de réir cheanglas ábhartha dlí agus rialúcháin agus Caighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire).

Tuairiscím mo thuairim maidir le cibé an dtugann na ráitis airgeadais léargas ceart, de réir Cleachtais Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn, ar thorthaí oibríochtaí an Chiste don bhliain agus ar a iarmhéideanna ag deireadh na bliana. Tuairiscím freisin cibé, dar liom, an raibh leabhair chuntais chuí coinnithe. Lena chois sin, deirim cibé an dtugann na ráitis airgeadais leis na leabhair chuntais.

Tuairiscím ar aon chás ábhartha nár feidhmíodh suimeanna airgid chun na gcríoch a bhí beartaithe nó sa chás nach leanann na hidirbhearta do na húdaráis a rialaíonn iad.

Tuairiscím freisin mura bhfuil an fhaisnéis agus na mínithe ar fad faighte agam agus atá riachtanach chun críocha m'iniúchta.

Léim faisnéis eile atá sa Tuarascáil Bhliantúil, agus breithním cibé an dtugann sé leis na ráitis airgeadais iniúchta. Breithním na himpleachtaí do mo thuarascáil má thagaim ar an eolas faoi aon rud atá, de réir cosúlachta, ina mhíríteas nó ina neamhréireacht ábhartha leis na ráitis airgeadais.

An Bunús atá le mo Thuairim ar na Ráitis

I mbun m'fheidhme mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne mé m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir Caighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire) arna n-eisiúint ag an mBord um Chleachtais Iniúcháireachta agus trí thagairt a dhéanamh do na nithe ar leith is gá a chur san áireamh i ndáil le cúrsaí bainisteoireachta agus oibríocháin a ghabhann le comhlachtaí Stáit. Déantar scrudú mar chuid den iniúchadh, ar bhonn tástála, ar fhianaise a bhaineann le suimeanna agus rialtacht na n-idirbheart airgeadais a chuirtear san áireamh sna ráitis airgeadais, agus leis na hidirbhearta a fhoilsítear iontu. Chomh maith leis sin, cuimsíonn an t-iniúchadh measúnacht ar na meastacháin agus ar na breitheanna suntasacha a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, agus measúnacht le féachaint an n-oireann na beartais chuntasaíochta don bhail ar chúrsaí an Chiste, ar feidhmíodh na beartais sin ar bhealach leanúnach agus ar foilsíodh iad ar bhealach sásúil.

Phleanáil mé agus rinne mé m'iniúchadh sa chaoi is go bhfaighinn an fhaisnéis agus na mínithe ar fad a mheas mé a bheith riachtanach ionas go mbeadh leordhóthain fianaise agam a d'fhágfadh cinnteacht réasúnach ann go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó mhíríteas ábhartha, cibé acu calaois nó neamhrialtacht eile nó earráid is cúis leis sin. I dteacht ar mo thuairim, rinne mé meastóireacht ar a shásúla is a cuireadh faisnéis i láthair sna ráitis airgeadais san iomlán freisin.

Tuairim

Is é mo thuairim go dtugann na ráitis airgeadais léargas ceart, de réir Cleachtais Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn, ar thorthaí oibríochtaí an Chiste don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2007 agus ar a iarmhéideanna ar an dáta sin.

Is é mo thuairim go raibh leabhair chuntais chuí coinnithe ag an nGníomhaireacht. Tá na ráitis airgeadais ag teacht leis na leabhair chuntais.

John Buckley
Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste
30 Meitheamh 2009

Beartais Chuntasáíochta

Bunaíodh an Ciste Carbóin faoin Acht um an gCiste Carbóin 2007 chun Aonaid Kyoto a cheannach agus aon uirlisí nó sócmhainní eile den chineál sin thar ceann an Stáit chun oibleagáidí athrú aeráide idirnáisiúnta a chomhlíonadh faoi Choinbhinsiún Crea na Náisiún Aontaithe um Athrú Aeráide 1992 agus Prótacal Kyoto 1997 don Choinbhinsiún sin. Ainmníodh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) mar ghníomhaireacht ceannacháin an Stáit agus déanfaidh sé Aonaid Kyoto a cheannach.

Féadfaidh an Gníomhaireacht na meicníochtaí seo a leanas a úsáid chun Aonaid Kyoto a cheannach:

- Aonaid Kyoto a cheannach go díreach ó pháirtithe eile Phrótacal Kyoto
- infheistíocht dhíreach i dtionscadail Meicníochtaí Forbairt Ghlan agus cur-i-ngníomh comhoibrithe
- infheistíocht i gcistí bainistithe
- aonaid Kyoto a cheannach go díreach ar an margadh

Sainmhínítear Aonad Kyoto san Acht um an gCiste Carbóin 2007 mar *“aonad atá coibhéiseach le tona méadrach amháin de dhé-ocsaid charbóin arna eisiúint de bhun Phrótacal Kyoto agus na gcinntí arna nglacadh de bhun an Choinbhinsiúin agus Phrótacal Kyoto”*. Tugtar creidmheasanna carbóin ar Aonaid Kyoto go hiondúil. Leis an reachtaíocht féadfar Aonaid Kyoto a dhiúscairt i gcoinníollacha áirithe, i.e. *“le toiliú an Aire [Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil] agus an Aire Airgeadais agus ar cibé téarmaí a shonróidh siad”*.

Is iad seo a leanas na beartais chuntasáíochta a glacadh i ndáil leis an gCiste Carbóin:

Bunús an Ullmhúcháin

Réitíodh na ráitis airgeadais de réir an Achta um an gCiste Carbóin 2007 i bhformáid a cheadaigh an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil.

Tugann na ráitis airgeadais achoimre ar idirbheartaíochtaí agus ar ghlansócmhainní an Chiste Carbóin.

Tréimhse Tuairiscithe

Is ón 1 Eanáir go dtí an 31 Nollaig 2008 an tréimhse tuairiscithe. Is í an tréimhse tuairiscithe do 2007 ar féidir comparáid a dhéanamh léi ón 14 Aibreán 2007 go dtí 31 Nollaig 2007.

Airgeadra Tuairiscithe

Is é an t-airgeadra tuairiscithe an euro, a léirítear leis an gcomhartha €.

Sócmhainní an Chiste Carbóin

Is é atá i gceist le Sócmhainní an Chiste Carbóin ná infheistíochtaí in:

Gabháltais Dhíreacha

Déantar na hAonaid Kyoto a cheannaítear a thaifeadadh ag a gcostas éadála nuair a seachadaítear iad. Áirítear leis an gcostas éadála Cáin Breisluacha atá íoctha agus atá le híoc i ndáil le ceannach na nAonad Kyoto

Aonaid Kyoto Indíreacha

Infheistítear aonaid indíreacha i gcistí bainistithe. Taifeadtar na hinfeistíochtaí sna cistí seo ag costas ceannaigh. Baineann na hinfeistíochtaí le tionscadail a laghdaíonn carbón a d'fhéadfadh Aonaid Kyoto a tháirgeadh nó gan a tháirgeadh. Ní féidir líon na n-aonad a thomhas, go hiondúil, go dtí níos déanaí.

Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Gnóthachan agus Cailteanas ar Shócmhainní an Chiste Carbóin

Mar go bhfaightear na hAonaid Kyoto leis an rún iad a choinneáil chun oibleagáid na hÉireann a chomhlíonadh ag deireadh 2012, am a ngéillfear iad, ní beidh aon gnóthachan nó cailteanas réadaithe ar na sócmhainní seo ach is féidir barrachas sócmhainní a thabhairt ar aghaidh.

Speansais

Déantar taifead sa Chuntas Ciste ar an ioncam carntha atá faighte nó le fáil ón Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil. Déantar infheistíochtaí leanúnacha a maoiniú ar bhunús idirlinne ón gCiste Lárnach, ar feitheamh fáil an ioncaim sin.

Airgeadraí Coigríche

Aistrítear gach idirbheartaíocht in airgeadra coigríche go euro ag an ráta malartaithe a bhí i bhfeidhm lá na hidirbheartaíochta.

Cánachas

Tá ioncam agus brabúis an Chiste Carbóin díolmhaithe ó cháin chorparáideach na hÉireann. Tá na hAonaid Kyoto a cheannaíonn an Ciste Carbóin faoi dhliteanas Cáin Breisluacha mar go mbreathnaítear ar a leithéid d'idirbheart mar sholáthar seirbhíse, mar a sainmhíniú é in Alt 5(1) den Acht Cánach Breisluacha 1972. Áirítear an CBL a dtabhaítear i gcostas éadála sócmhainní an Chiste Carbóin.

CUNTAS CISTE don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

		An bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 €	An tréimhse dar chríoch 31 Nollaig 2007 €
	Nótaí		
Ioncam	1	63,320,520	3,722,839
		<hr/>	<hr/>
Méadú sa Chiste i rith na tréimhse		63,320,520	3,722,839
Glansócmhainní an Chiste ag tús na tréimhse		3,722,839	-
		<hr/>	<hr/>
Glansócmhainní an Chiste ag deireadh na tréimhse		67,043,359	3,722,839
		<hr/>	<hr/>

Is dlúthchuid de na cuntais seo an ráiteas faoi bheartais chuntasaíochta agus nótaí 1 go 8.

Michael J. Somers
An Príomhfheidhmeannach
26 Meitheamh 2009

RÁITEAS NA NGLANSÓCMHAINNÍ, 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Sócmhainní an Chiste Carbóin	3	67,043,359	3,722,839
Sócmhainní Reatha	5	63,320,520	3,722,839
Airgead sa Bhanc		-	-
Dlíteanais Reatha	6	(63,320,520)	(3,722,839)
		<hr/>	<hr/>
Glansócmhainní an Chiste amháil an 31 Nollaig		67,043,359	3,722,839
		<hr/>	<hr/>

Is dlúthchuid de na cuntais seo an ráiteas faoi bheartais chuntasaíochta agus nótaí 1 go 8.

Michael J. Somers
An Príomhfheidhmeannach
26 Meitheamh 2009

NÓTAÍ A GHABHANN LEIS NA CUNTAIS

1. Ioncam	An bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 €	An tréimhse dar chríoch 31 Nollaig 2007 €
Ioncam ón Roinn Comhshaoil, Oidhreachta & Rialtais Áitiúil	63,320,520	3,722,839
	<hr/>	<hr/>
<p>Cuimsíonn ioncam an maoiniú a chuirfidh an Roinn Comhshaoil, Oidhreachta & Rialtais Áitiúil ar fáil don Chiste Carbóin chun freastal ar an gcaiteachas a dtabhaítear i rith na bliana.</p>		
2. Costais Riaracháin		
<p>Gearrtar costais riaracháin an Chiste Carbóin ar Chuntas Riaracháin Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta agus íoctar iad as an gCiste Láir.</p>		
3. Sócmhainní an Chiste Carbóin		
	2008	2007
(a) Achoimre ar Shócmhainní	€	€
Gabháltais Dhíreacha	63,320,520	--
Gabháltais Indíreacha	3,722,839	3,722,839
	<hr/>	<hr/>
	67,043,359	3,722,839
	<hr/>	<hr/>
	2008	2007
(b) Anailís ar Airgeadra Sócmhainní	€	€
Euro	65,520,520	2,200,000
Dollar Mheiriceá	1,522,839	1,522,839
	<hr/>	<hr/>
	67,043,359	3,722,839
	<hr/>	<hr/>
	2008	2007
(c) Gabháltais Indíreacha :	€	€
Banc Domhanda – Ciste Carbóin don Eoraip	2,200,000	2,200,000
Banc Domhanda – Ciste Bithcharbóin	1,522,839	1,522,839
	<hr/>	<hr/>
	3,722,839	3,722,839
	<hr/>	<hr/>

NÓTAÍ A GHABHANN LEIS NA CUNTAIS (ar lean)

3. Sócmhainní an Chiste Carbóin (Ar lean)

- (d) Líon na gcreidmheasanna carbóin a seachadadh agus atá i dtaisce leis an gClárann Thrádáil Astuithe – Éire ag an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil amhail 31 Nollaig 2008: 3,455,000 (2007: Nialas).

4. Ceangaltais

Amhail 31 Nollaig 2008, tá conradh déanta ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta do 900,000 creidmheas carbóin eile atá le seachadadh agus le socrú i rith 2009 ar chostas €12.7 milliún

Infheistíochtaí an Chiste Carbóin

Sular bunaíodh an Ciste Carbóin, thug an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil gealltanais don Bhanc Eorpach um Athfhoirgníocht agus Forbairt (EBRD) agus don Banc Domhanda. D'íoc an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil €20 milliún i gcuntas escrow leis an EBRD i mí na Nollag 2006 sular bunaíodh an Ciste Carbóin in Aibreán 2007.

Tá íocaíochtaí riartha ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta thar ceann an Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil i ndáil le cistí an Bhainc Dhomhanda. Baineann na hinfeistíochtaí sna cistí seo le tionscadail a d'fhéadfadh Aonaid Kyoto a shaothrú ach ní bheidh a fhios seo againn go dtí amach anseo.

Faoi 31 Nollaig 2008, b'ionann na gealltanais caipiteal neamhghlaoite i ndáil leis na hinfeistíochtaí seo agus:

		Gealltanais lomlán an Stáit dáta		Íochta go dáta	Neamh-mhaoinithe go
		Airgeadra Áitiúil	A chomhionann i Euro	€	€
			€	€	€
EBRD	Ciste Iltaobhach Creidmheas Carbóin	€20m	20,000,000	20,000,000	Nil
Banc Domhanda	Ciste Carbóin don Eoraip	€10m	10,000,000	2,200,000	7,800,000
Banc Domhanda	Ciste Bithcharbóin	US\$12.88m	9,292,156	1,522,839	7,769,317
			<u>39,292,156</u>	<u>23,722,839</u>	<u>15,569,317</u>

5. Sócmhainní Reatha

	2008	2007
	€	€
An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil	<u>63,320,520</u>	<u>3,722,839</u>

Léiríonn an méid seo an méid atá le híoc ag an Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil leis an gCiste Carbóin faoi Alt 3 (4) den Acht um an gCiste Carbóin 200

NÓTAÍ A GHABHANN LEIS NA CUNTAIS (ar lean)

6.	Dlíteanais Reatha	2008	2007
		€	€
	Lárchiste	52,999,950	3,722,839
	Cáin Breisluacha iníoctha	10,320,570	-
		<u>63,320,520</u>	<u>3,722,839</u>

Is i ndáil le réamhíocaíochtaí atá íoctha ag an Lárchiste don Chiste Carbóin atá dlíteanas an Lárchiste agus aisíocfar é don Lárchiste nuair a bhfaighidh an Ciste Carbóin cistí ón Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil.

7. Bainistíocht Riosca Airgeadais

Tagann an Ciste faoi réir riosca phraghas an mhargaidh agus riosca airgeadra mar gheall ar na huirlisí airgeadais ina sheilbh mar shócmhainní infheistíochta. Pléitear thíos na beartais bainistíocht riosca a úsáideann an Ciste chun na rioscaí seo a bhainistiú.

Riosca Phraghas an Mhargaidh

D'fhéadfadh uirlisí airgeadais an Chiste, ina n-áirítear cistí infheistíochtaí a bheith faoi réir riosca phraghas an mhargaidh mar gheall ar éiginnteacht faoi phraghas na n-ionstraimí amach anseo.

Riosca Airgeadra

PTugtar cuid de shócmhainní an Chiste in airgeadra eile seachas an euro – airgeadra feidhmiúil an Chiste. Tagann an Ciste faoi réir riosca airgeadra, dá bhrí sin, mar go n-athróidh luach na n-infheistíochtaí in airgeadra eile mar gheall ar rátaí malartaithe. Ní dhéanann an Ciste fálú ar a riosca airgeadra trí fhálú airgeadra.

8. Páirtithe Gaolmhara

(a) An tAire Airgeadais

De réir Alt 3 den Acht um Chiste Carbóin 2007, is féidir leis an Aire Airgeadais suimeanna airgid a réamhíoc don Chiste Carbóin ón Lárchiste, suimeanna a chúiteoidh an Ciste Carbóin le hairgead a bheidh curtha ar fáil ag an Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil.

(b) An tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil

Faoi Alt 2(3) den Acht um an gCiste Carbóin 2007, déanann an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil an Ciste Carbóin a bhainistiú agus a rialú.

(c) Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnt

De réir Alt 2(4) den Acht um Chiste Carbóin 2007, tarmligeann an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil bainistíocht an Chiste Carbóin do Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta.

De réir Alt 8 den Acht um Chiste Carbóin 2007, féadfaidh an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil treoracha nó treoirínte a thabhairt do Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i ndáil leis an gcaoi a gcomhlíonann sé na feidhmeanna atá tarmligthe nó bronnta uirthi faoin Acht.

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Áras an Chisteáin,
Sráid na Canála Móire,
Baile Átha Cliath 2
Éire

Teil: +353 1 664 0800
+353 1 522 4200
Facs: +353 1 664 0890
Web: www.ntma.ie
E-mail: info@ntma.ie

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta
